

บทความวิจัย

ปัจจัยเชิงสาเหตุต่อสุขภาพทางการเงินของประชาชนในจังหวัดพะเยา

กานต์พิชชา กองคนขาว¹

(Received: August 27, 2020; Revised: February 20, 2021; Accepted: March 16, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินสุขภาพทางการเงินและทักษะทางการเงิน และ (2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพทางการเงิน โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุ 21-60 ปี ในจังหวัดพะเยาด้วยแบบสอบถามจำนวน 384 คน ซึ่งใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน และใช้การวิเคราะห์เส้นทางเพื่อระบุความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ผลการวิจัย พบว่า ทุกกลุ่มอายุมีสุขภาพทางการเงินในระดับปานกลาง และมีทักษะทางการเงินในระดับสูง โดยกลุ่มอายุ 21-30 ปี มีคะแนนสุขภาพทางการเงินและทักษะทางการเงินสูงสุด แต่กลุ่มที่มีคะแนนต่ำสุดคือ กลุ่มอายุ 51-60 ปี นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์เส้นทาง พบว่า การเพิ่มขึ้นของสุขภาพทางการเงินมีอิทธิพลมาจากปัจจัยด้านสถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ค่าใช้จ่าย ความรู้ด้านดอกเบี้ย ความรู้ด้านเงินเฟ้อ และความรู้ด้านกระจายความเสี่ยง ในทางตรงกันข้ามการลดลงของสุขภาพทางการเงินมีอิทธิพลมาจากปัจจัยด้านอายุ และอาชีพ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีสุขภาพทางการเงินที่ดี ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาการใช้จ่ายหนี้สิน และสภาพคล่องทางการเงินส่วนบุคคลได้

คำสำคัญ: สุขภาพทางการเงิน ทักษะทางการเงิน การเงินส่วนบุคคล

¹ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
E-mail: plalioh@hotmail.com

RESEARCH ARTICLE

Causal Factors in Financial Health among Resident in Phayao Province

Guntpishcha Gongkhonkwa¹

Abstract

The objectives of this research are: (1) to evaluate the level of financial health and financial literacy (2) to investigate the factors influencing financial health. The data were obtained through a questionnaire with 384 respondents in Phayao province between age 21 to 60 by multi-stage sampling and employed the path analysis to identify causal relationship. The empirical results found a moderate level of the financial health and a high level of the financial literacy among all participants. The 21-30 year old age group had the highest score, whereas the 51-60 year old age group had the lowest score both of the financial health and financial literacy. In addition, path analysis showed evidence of a significant increase in the financial health caused by marital status, education level, income, expense, knowledge of interest rate, knowledge of inflation, and knowledge of risk diversification; on the contrary, age and occupation could cause the decrease in financial health. The finding of this research shows the importance of having a good

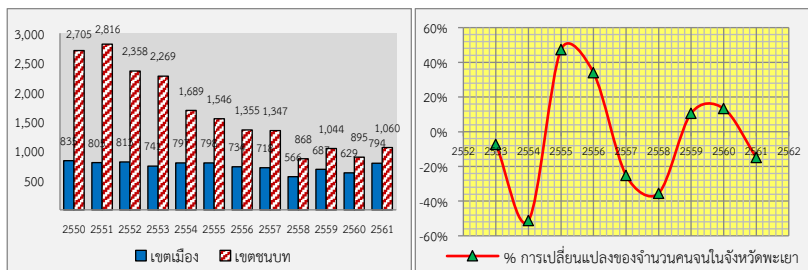
¹ Lecturer, Ph.D., Department of Finance and Banking, School of Business and Communication Arts, University of Phayao, E-mail: plalioh@hotmail.com

financial health which could solve the problem of spending, debt, and personal financial liquidity.

Keywords: Financial Health, Financial Literacy, Personal Finance

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ได้ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการบริโภคของประชาชนในประเทศไทย จากเดิมที่เป็นสังคมที่ต้องการเพียงปัจจัยห้าในการดำรงชีพขั้นพื้นฐานกลายมาเป็นสังคมบริโภคนิยมที่มีลักษณะการบริโภคเกินความจำเป็นและฟุ่มเฟือยจนนำมาสู่ปัญหาการเงินส่วนบุคคล โดยเมื่อบุคคลไม่มีการบริหารเงินหรือขาดความรู้การบริหารเงินจะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงิน เช่น รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ขาดเงินสำรองกรณีฉุกเฉิน และไม่มีเงินเพียงพอสำหรับวัยเกษียณ (Kenan Foundation Asia, 2015) เป็นต้น ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่ปัญหาความยากจน โดยความยากจนเป็นปัญหาที่ส่งผลให้เกิดความทุกข์ยากในการดำเนินชีวิต และขาดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพของชีวิต (Saranjit, 2015) อย่างไรก็ตามหลายปีที่ผ่านมาทางภาครัฐบาลไทยพยายามแก้ไขปัญหาค่าความยากจนให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องโดยจะเห็นได้จากตัวเลขสถิติ ดังนี้

ภาพที่ 1 สถิติความยากจน

ที่มา: National Statistical Office of Thailand (2019a)

จากตัวเลขสถิติความยากจนของประเทศไทยในภาพรวมจะเห็นว่าครัวเรือนยากจนมีจำนวนลดลง โดยเฉพาะครัวเรือนยากจนที่อยู่ในเขตชนบทมีจำนวนลดลงอย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2558 แต่เมื่อเทียบสัดส่วนระหว่างจำนวนครัวเรือนยากจนในเขตเมืองกับเขตชนบทได้สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำด้านรายได้อย่างชัดเจน เนื่องจากครัวเรือนยากจนในเขตชนบทมี

จำนวนมากกว่าเป็นเท่าตัวของเขตเมือง นอกจากนี้ ในส่วนสถิติจำนวนคนจนในจังหวัดพะเยา จะเห็นว่า ปริมาณคนจนมีเปอร์เซ็นต์ที่ลดลงโดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีจำนวน 55,400 คน และในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนเหลือเพียง 47,200 คน (National Statistical Office of Thailand, 2019a) อีกทั้งจากตารางที่ 1 จะเห็นว่า ครั้วเรือนในจังหวัดพะเยามีแนวโน้มปริมาณรายได้เพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 - 2558 แต่ในปี พ.ศ. 2560 รายได้ครั้วเรือนกลับลดลงจากปีก่อนหน้ามากถึงร้อยละ 17.42 สำหรับค่าใช้จ่ายจะเห็นว่า ปริมาณค่าใช้จ่ายของครั้วเรือนในจังหวัดพะเยาเคลื่อนไหวในทิศทางเดียวกันกับรายได้ โดยเมื่อรายได้เพิ่มขึ้นค่าใช้จ่ายก็เพิ่มตามไปด้วย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นสิ่งที่น่าสนใจคือ สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 โดยในปี พ.ศ. 2562 มีสัดส่วนสูงที่สุด คือ ร้อยละ 89.98 จากตัวเลขสถิติดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาสุขภาพทางการเงินของประชาชนในจังหวัดพะเยา

ตารางที่ 1

รายได้และค่าใช้จ่ายต่อครั้วเรือนของจังหวัดพะเยา (หน่วย: บาท)

ปี พ.ศ.	รายได้ (เดือน)	Δ รายได้ (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่าย (เดือน)	Δ ค่าใช้จ่าย (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่าย ต่อรายได้ (ร้อยละ)
2552	13,188.95	-	10,399.00	-	78.85
2554	14,456.80	9.61	12,348.10	18.74	85.41
2556	15,491.10	7.15	11,245.10	-8.93	72.59
2558	17,673.10	14.09	13,782.70	22.57	77.99
2560	14,593.62	-17.42	12,293.42	-10.81	84.24
2562	14,353.79	-1.64	12,915.79	5.06	89.98

ที่มา: National Statistical Office of Thailand (2019b)

จากที่มาของปัญหาการวิจัยที่ได้กล่าวไปข้างต้น ผู้วิจัยคาดหวังว่า ผลการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินส่วนบุคคลหรือครัวเรือนของ
ประชาชนในจังหวัดพะเยาเพื่อนำไปสู่การมีสุขภาพทางการเงินที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ (1) เพื่อประเมินสุขภาพทางการเงินและ
ทักษะทางการเงินของประชาชนในจังหวัดพะเยา และ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อสุขภาพทางการเงินของประชาชนในจังหวัดพะเยา

แนวคิดที่เกี่ยวข้องและการทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดสุขภาพทางการเงิน

การวัดระดับสุขภาพทางการเงินเป็นการตรวจสอบสถานะทางการเงิน
เพื่อให้ทราบถึงความพอเพียงและความมั่นคงทางการเงิน (Posttoday, 2020)
ซึ่งถือเป็นรากฐานของความมั่นคงทางการเงิน ทั้งนี้ พื้นฐานของการมีสุขภาพ
การเงินที่ดีจะเกิดขึ้นจากการวางแผนทางการเงิน (Wongjan, 2015) โดยม
ีความสำคัญ ดังนี้ (1) เป็นแนวทางในการวางแผนการเงินครอบครัว (2) ส่งเสริม
ให้บุคคลตระหนักถึงการใช้จ่ายเงิน (3) ก่อให้เกิดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการ
วางแผนการเงิน (4) เป็นรากฐานความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจและสังคม
(Nampud, Chareanjitrakram, & Wiwatthana, 2014)

2. แนวคิดการวางแผนการเงินและบริหารสภาพคล่องของบุคคล

การวางแผนการเงินเป็นแนวทางการจัดการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
ใน 3 ระยะ คือ (1) ระยะสั้น 1-2 ปี (2) ระยะปานกลาง 2-5 ปี และ (3) ระยะยาว
5 ปีขึ้นไป (Kapoor, Dlabay, & Hughes, 2013) หรือเป็นเป้าหมายที่เกี่ยวกับ
เงินและที่ไม่เกี่ยวกับเงิน (Inlakorn, 2016) โดยหากไม่มีการบริหารจัดการเงิน
จะนำไปสู่ปัญหาในวัยเกษียณทำให้ต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือการเงินจากบุตร/
หลาน (Konkaew, 2014)

การบริหารสภาพคล่องเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างรายรับและ
รายจ่ายโดยการพิจารณาจากกระแสเงินสดรับ-จ่าย ซึ่งเป็นการสำรวจแหล่งที่มา
ของรายรับ/จำนวน/ความผันผวน และการสำรวจพฤติกรรมการใช้จ่าย (The

Stock Exchange of Thailand, 2011) ทั้งนี้ การเพิ่มสภาพคล่องทางการเงิน จำเป็นต้อง (1) สร้างความรู้การวางแผนการเงิน (2) สร้างทักษะทางการเงิน (3) สร้างจริยธรรมการเงิน (4) สร้างทัศนคติที่ดีในเรื่องการเงิน (Sektrakul, 2010)

3. แนวคิดทักษะทางการเงิน

ทักษะทางการเงิน คือ ทักษะเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางการเงินที่ใช้จัดการทางการเงินเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการเงิน (Mihalcova, Csikosova, & Janoskova 2014) หรือเป็นการประยุกต์ความรู้ทางการเงินเพื่อตัดสินใจทางการเงิน โดยการใช้ความรู้ทางการเงินช่วยพัฒนาความสามารถในการจัดการเงินให้เหมาะสมกับรูปแบบการใช้ชีวิต (Huston, 2010) ซึ่งทักษะทางการเงินเป็นพฤติกรรมใน 4 ด้าน คือ (1) การจัดการทางการเงิน (2) การวางแผนล่วงหน้า (3) การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้เหมาะสม และ (4) การรับความช่วยเหลือด้านการจัดการทางการเงิน ทั้งนี้ จากหลักฐานงานวิจัยในอดีต พบว่า มีการแยกองค์ประกอบทักษะทางการเงินแตกต่างกันโดย Koenen, Lusardi, Alessie, and Rooij (2017) ได้ประเมินทักษะทางการเงินด้วยคำถาม 3 กลุ่ม คือ (1) ความรู้พื้นฐานด้านอัตราดอกเบี้ย (2) ด้านภาวะเงินเฟ้อ และ (3) การกระจายความเสี่ยง สำหรับ Agarwalla, Barua, Jacob, and Varma (2015) ได้แยกทักษะทางการเงินเป็น 3 หมวด คือ (1) ความรู้ทางการเงิน (2) ทัศนคติทางการเงิน และ (3) พฤติกรรมทางการเงิน ส่วนของ Agnew, Bateman, and Thorp (2013) ได้ประเมินทักษะทางการเงิน 3 หมวด คือ (1) ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย (2) ภาวะเงินเฟ้อ และ (3) การกระจายความเสี่ยง อีกทั้ง Lusardi and Mitchell (2011) ได้ใช้แบบสอบถามทักษะทางการเงิน 3 หมวด คือ (1) ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย (2) ภาวะเงินเฟ้อ และ (3) แนวคิดการกระจายความเสี่ยง และ Worthington (2006) ได้ทำการวัดระดับความรู้ทางการเงิน 4 ด้าน คือ (1) ทักษะคณิตศาสตร์ (2) ความเข้าใจทางการเงิน (3) ความสามารถทางการเงิน และ (4) ความรับผิดชอบทางการเงิน ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้แยกองค์ประกอบทักษะทางการเงินเป็น 3 หมวด คือ

(1) ความรู้ด้านดอกเบี้ย (2) ความรู้ด้านเงินเพื่อ (3) ความรู้ด้านการกระจายความเสี่ยง

4. การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

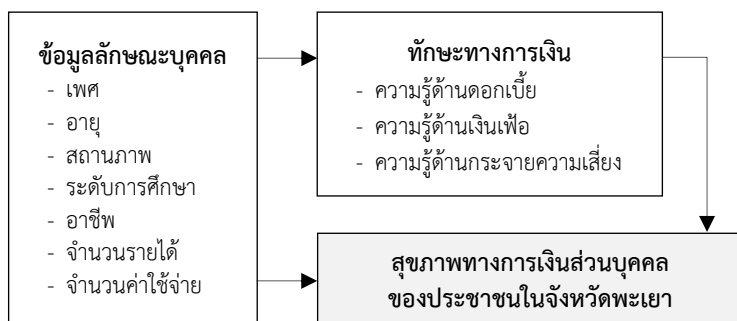
ปัญหาทางการเงินสามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศทุกวัย โดยมีคนจำนวนไม่น้อยที่ขาดทักษะการบริหารเงินและความรู้พื้นฐานทางการเงิน (Bank of Thailand, 2015) ทั้งนี้ จากการทบทวนงานวิจัยในอดีต พบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพทางการเงินยังไม่มี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้งานวิจัยทักษะทางการเงินและการบริหารเงิน เนื่องจากการมีทักษะทางการเงินและการวางแผนทางการเงินจะนำไปสู่การมีสุขภาพทางการเงินที่ดี (Wongjan, 2015; Huston, 2010) โดยผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

4.1 ทักษะทางการเงิน พบว่า มีอิทธิพลต่อการสร้างและสะสมความมั่งคั่งให้กับครัวเรือน (Behrman, Mitchell, Soo, & Bravo, 2012) และยังมีอิทธิพลต่อการวางแผนสำหรับวัยเกษียณ (Lusardi & Mitchell, 2011) หรือพฤติกรรมในการออมเพื่อวัยเกษียณ (Beckmann, 2013) ทั้งนี้ ผลการวิจัยของ Hastings and Mitchell (2020) พบว่า วัยหนุ่มสาวเป็นกลุ่มที่มีระดับทักษะทางการเงินสูงสุด โดย Clercq and Venter (2009) ก็พบว่า ผู้ที่มีอายุ 30-39 ปี มีทักษะทางการเงินมากกว่ากลุ่มอายุอื่น แต่กลุ่มที่มีทักษะทางการเงินในระดับต่ำ คือ กลุ่มผู้สูงอายุ รายได้น้อย ระดับการศึกษาต่ำ และกลุ่มที่มีความมั่งคั่งทางการเงินต่ำ (Lusardi & Mitchell, 2011) รวมถึงผู้ที่ไม่ได้ทำงานและไม่ได้อยู่ในวัยแรงงาน (Agnew et al., 2013) อย่างไรก็ตาม Worthington (2006) พบว่า ผู้ที่มีอายุ 50-60 ปี ที่เป็นเจ้าของกิจการ จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และมีรายได้สูง เป็นกลุ่มที่มีระดับทักษะทางการเงินสูงกว่ากลุ่มอื่น

4.2 ด้านปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทักษะทางการเงิน จากผลการวิจัยของ Clercq and Venter (2009) พบว่า เพศ อายุ และรายได้ มีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน ซึ่งคล้ายกับ Hastings and Mitchell (2020) พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์ต่อทักษะทางการเงิน และ Halilovic, Zaimovic, Berilo, and Zaimovic (2019) ที่พบว่า เพศและอายุมีนัยสำคัญต่อทักษะทาง

การเงิน โดยเฉพาะเพศหญิงที่ไม่มีคู่สมรส/โสด (Koenen et al., 2017) และผู้ที่มีการศึกษาต่ำมีทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอื่น (Worthington, 2006) อีกทั้ง Agarwalla et al. (2015) พบว่า รายได้ของครอบครัว และระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางการเงิน และ Auepiyachut (2017) ที่พบว่า อาชีพเป็นปัจจัยกำหนดระดับความรู้ทางการเงิน นอกจากนี้ ผลการวิจัยในด้านการบริหารการเงินของ Supakitvanitchkul and Phasunon (2016) พบว่า สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ต่อเดือน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการบริหารการเงิน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรการวิจัย คือ ประชาชนในจังหวัดพะเยาที่มีอายุ 21-60 ปี จำนวน 285,755 คน (National statistical office of Thailand, 2019c) ซึ่งเมื่อนำมาคำนวณกลุ่มตัวอย่างแบบทราบบกลุ่มประชากรจะได้จำนวน 384 คน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 แบบเจาะจง: ใช้เกณฑ์ด้านอายุ คือ อายุ 21-60 ปี

ขั้นที่ 2 แบบโควตา: แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยระหว่างกลุ่ม ทั้งนี้ เกณฑ์การแบ่งกลุ่มเป็นการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้นได้ค่าเท่ากับ 10 จึงสามารถแบ่งได้เป็น (1) กลุ่มอายุ 21-30 ปี (2) กลุ่มอายุ 31-40 ปี (3) กลุ่มอายุ 41-50 ปี และ (4) กลุ่มอายุ 51-60 ปี และเพื่อความเสมอภาคแต่ละกลุ่มจะมีจำนวนตัวอย่างเท่ากัน คือ 96 คน

ขั้นที่ 3 แบบสุ่ม: ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสุ่มด้วยการจับฉลากซึ่งครอบคลุมทั้ง 9 อำเภอ เพื่อให้ข้อมูลมีการกระจายตัวมากที่สุด

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามปลายปิด ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย โดยประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนรายได้ และจำนวนค่าใช้จ่าย

ส่วนที่ 2 ทักษะทางการเงิน 3 ด้าน คือ (1) ความรู้ด้านดอกเบี้ย (2) ความรู้ด้านเงินเฟ้อ และ (3) ความรู้ด้านกระจายความเสี่ยง โดยแต่ละข้อคำถามจะมีตัวเลือกให้เลือกตอบ ซึ่งเมื่อตอบถูกต้อง 1 คะแนน และตอบผิดได้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 3 คำถามเพื่อประเมินสุขภาพทางการเงิน โดยประยุกต์มาจากแบบสอบถามตรวจสอบสุขภาพทางการเงินของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand, 2019) ซึ่งให้คะแนน 0-3 คะแนน

โดยการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นการทดลองแจกแบบสอบถามให้กับตัวแทนที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง 30 คน และนำไปหาค่า Cronbach's Alpha Coefficient ได้เท่ากับ 0.807 ซึ่งมากกว่า 0.750 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ได้ (Vanichbuncha, 2019)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยสุขภาพทางการเงินและทักษะทางการเงินมีวิธีการแปลผล ดังนี้

ตารางที่ 2

การแปลผลทักษะทางการเงินและสุขภาพทางการเงิน

หัวข้อ	คะแนน	ระดับ		
		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
1. ทักษะทางการเงิน	14	0.00-4.66	4.67-9.33	9.34-14.00
1.1 ด้านดอกเบี้ย	5	0.00-1.66	1.67-3.33	3.34-5.00
1.2 ด้านเงินเพื่อ	4	0.00-1.33	1.34-2.67	2.68-4.00
1.3 ด้านกระจายความเสี่ยง	5	0.00-1.66	1.67-3.33	3.34-5.00
2. สุขภาพทางการเงิน	30	0.00-10.00	10.01-20.00	20.01-30.00

3.2 การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยใช้เกณฑ์ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล คือ Chi-square/Df น้อยกว่า 3 P-value มากกว่า 0.05 RMSEA น้อยกว่า 0.05 NFI มากกว่า 0.90 IFI มากกว่า 0.90 TLI มากกว่า 0.90 และ CFI มากกว่า 0.90 (Vanichbuncha, 2019)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะบุคคล

โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะบุคคลมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะบุคคล

ข้อมูลลักษณะบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	202	52.60
	หญิง	182	47.40
สถานภาพ	โสด	77	20.05
	แต่งงาน	273	71.09
	แยกกันอยู่	2	0.52
	หย่าร้าง	15	3.91
	เป็นหม้าย	17	4.43

ตารางที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะบุคคล (ต่อ)

ข้อมูลลักษณะบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	5	1.30
ประถมศึกษา	77	20.05
มัธยมศึกษา	72	18.75
อนุปริญญา	38	9.90
ปริญญาตรี	153	39.84
สูงกว่าปริญญาตรี	39	10.16
อาชีพ		
พนักงานรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ	180	46.88
พนักงานบริษัทเอกชน	33	8.59
เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	37	9.64
เกษตรกร	85	22.14
รับจ้างทั่วไป	44	11.46
อื่น ๆ	5	1.30
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	88	22.92
10,000-20,000 บาท	115	29.95
20,001-30,000 บาท	65	16.93
30,001-40,000 บาท	98	25.52
มากกว่า 40,000 บาท	18	4.69
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	114	29.69
5,000-10,000 บาท	74	19.27
10,001-15,000 บาท	91	23.70
15,001-20,000 บาท	53	13.80
มากกว่า 20,000 บาท	52	13.54

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะบุคคลจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 384 ชุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.60 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 47.40 โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพแต่งงาน คิดเป็นร้อยละ 71.09 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 39.84 มีอาชีพเป็นพนักงานรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 46.88 มีรายได้

ต่อเดือน 10,000–20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.95 และมีค่าใช้จ่ายต่อเดือน
ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.69

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสุขภาพทางการเงิน

2.1 การประเมินสุขภาพทางการเงินในภาพรวม

การประเมินสุขภาพทางการเงินนำเสนอในลักษณะคะแนนเฉลี่ย
ของแต่ละกลุ่มอายุและมีการแปลผล ดังนี้

ตารางที่ 4

ผลการประเมินระดับสุขภาพทางการเงิน

กลุ่มอายุ	คะแนนสุขภาพ ทางการเงินเฉลี่ย	ระดับ สุขภาพทางการเงิน
21-30 ปี	18.97	ปานกลาง
31-40 ปี	18.61	ปานกลาง
41-50 ปี	17.33	ปานกลาง
51-60 ปี	16.52	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทุกกลุ่มอายุมีสุขภาพทางการเงินอยู่
ในระดับปานกลาง โดยเมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่ม
อายุ 21-30 ปี (18.97 คะแนน) กลุ่มอายุ 31-40 ปี (18.61 คะแนน) กลุ่มอายุ
41-50 ปี (17.33 คะแนน) และกลุ่มอายุ 51-60 ปี (16.52 คะแนน)

2.2 การประเมินสุขภาพทางการเงินรายข้อคำถาม

ผลประเมินสุขภาพทางการเงินในแต่ละข้อคำถามมีรายละเอียด
ดังนี้

ตารางที่ 5

ผลการวิเคราะห์สุขภาพทางการเงิน 12 ข้อคำถาม

สุขภาพทางการเงิน	อายุ (ปี)			
	21-30	31-40	41-50	51-60
1. รายได้หลัก				
ก. การทำเกษตร	4.17	8.33	29.17	47.92
ข. ประกอบกิจการส่วนตัว/อาชีพอิสระ	21.88	20.83	18.75	13.54
ค. เงินเดือนงานประจำ	73.96	70.83	52.08	38.54
2. รายได้เสริม				
ก. ไม่มี	51.04	45.83	46.88	48.96
ข. มี แต่ไม่ค่อยแน่นอน	41.67	45.83	44.79	47.92
ค. มี และค่อนข้างแน่นอน	7.29	8.33	8.33	3.13
3. เงินสำรองกรณีฉุกเฉิน/ตกงาน/ถูกเลิกจ้าง				
ก. ไม่มี	31.25	31.25	46.88	51.04
ข. มีเพียงพอสำหรับ 3 เดือน	39.58	30.21	18.75	30.21
ค. มีเพียงพอสำหรับ 6 เดือน	29.17	38.54	34.38	18.75
4. การทำประกันกรณีเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ				
ก. ไม่มี	22.92	31.25	40.63	51.04
ข. มีสวัสดิการจากบริษัทที่ทำงานอย่างเดียว	16.67	15.63	8.33	9.38
ค. ทำประกันเพิ่มจากสวัสดิการบริษัทที่ทำงาน	60.42	53.13	51.04	39.58
5. การออม				
ก. ไม่มี	14.58	21.88	28.13	35.42
ข. น้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้	60.42	53.13	48.96	47.92
ค. มากกว่าร้อยละ 10 ของรายได้	25.00	25.00	22.92	16.67
6. พฤติกรรมหรือลักษณะการออม				
ก. อยากออม แต่ไม่มีเงินเหลือสำหรับออม	20.83	21.88	28.13	36.46
ข. ใช้ก่อน เหลือเท่าไรค่อยออม	22.92	25.00	21.88	22.92
ค. แบ่งเงินออมก่อน เหลือเท่าไรค่อยใช้จ่าย	56.25	53.13	50.00	40.63
7. พฤติกรรมหรือลักษณะการใช้จ่าย				
ก. อยากได้อะไรก็ซื้อ	11.46	12.50	9.38	5.21
ข. ซื้อ ถ้าหากมีการลดราคาหรือของแถม	12.50	8.33	8.33	3.13
ค. พิจารณาถึงความจำเป็นก่อนซื้อ	76.04	79.17	82.29	91.67

ตารางที่ 5

ผลการวิเคราะห์สุขภาพทางการเงิน 12 ข้อคำถาม (ต่อ)

สุขภาพทางการเงิน	อายุ (ปี)			
	21-30	31-40	41-50	51-60
8. จำนวนแหล่งเงินกู้				
ก. ไม่มีการกู้ยืม	28.13	23.96	16.67	21.88
ข. 1 แหล่ง	56.24	44.79	65.63	56.25
ค. 2 แหล่งขึ้นไป	15.63	31.25	17.71	21.88
9. ประเภทหนี้สินที่มีมากที่สุด				
ก. ไม่มีหนี้สิน	28.13	23.96	16.67	21.88
ข. หนี้สินระยะสั้น	17.71	8.33	5.21	12.50
ค. หนี้สินระยะยาว	54.17	67.71	78.12	65.62
10. ภาระหนี้สินที่ชำระแต่ละเดือน				
ก. ไม่มีภาระหนี้สิน	28.13	23.96	16.67	21.88
ข. น้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้	28.12	37.50	30.21	37.50
ค. มากกว่าร้อยละ 10 ของรายได้	43.75	38.54	53.12	40.62
11. การรู้เป้าหมายจำนวนเงินสำหรับวัยเกษียณ				
ก. ยังไม่รู้แน่ชัด	50.00	41.67	46.88	57.29
ข. รู้ชัดเจนแต่ไม่สามารถบริหารเงินตามเป้าหมาย	27.08	25.00	29.17	19.79
ค. รู้ชัดเจนและสามารถบริหารเงินตามเป้าหมาย	22.92	33.33	23.96	22.92
12. การเริ่มเก็บเงินสำหรับวัยเกษียณ				
ก. ยังไม่ได้เริ่ม	44.79	38.54	44.79	50.00
ข. เริ่มเก็บได้น้อยกว่า 5 ปี	31.25	28.13	18.75	23.96
ค. เริ่มเก็บได้มากกว่า 5 ปี	23.96	33.33	36.46	26.04

1. รายได้หลัก พบว่า กลุ่มอายุ 21-30 ปี 31-40 ปี และ 41-50 ปี ส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากเงินเดือนงานประจำ โดยคิดเป็นร้อยละ 73.96 70.83 และ 52.08 ตามลำดับ แต่สำหรับกลุ่มอายุ 51-60 ปี รายได้หลักส่วนใหญ่มาจากการทำเกษตร คิดเป็นร้อยละ 47.92

2. รายได้เสริม พบว่า ทุกกลุ่มอายุไม่มีรายได้เสริมกับมีรายได้เสริมแต่ไม่ค่อนแ่นอนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน แต่ที่น่าสนใจคือ กลุ่มที่มีรายได้เสริมที่ค่อนข้างค่อนแ่นอนมากที่สุด คือ อายุ 31-40 ปี และ 41-50 ปี (ร้อยละ 8.33)

3. เงินสำรองกรณีฉุกเฉิน/ตักงาน/ถูกเลิกจ้าง พบว่า กลุ่มอายุ 21-30 ปี ส่วนใหญ่มีเงินสำรองสำหรับ 3 เดือน (ร้อยละ 39.58) และกลุ่มอายุ 31-40 ปี ส่วนใหญ่มีเงินสำรองสำหรับ 6 เดือน (ร้อยละ 38.54) แต่ที่น่าสังเกต คือ กลุ่มอายุ 51-60 ปี ส่วนใหญ่ไม่มีเงินสำรองมากถึงร้อยละ 51.04

4. การทำประกันกรณีเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ พบว่า กลุ่มอายุ 21-30 ปี 31-40 ปี และ 41-50 ปี ส่วนใหญ่ทำประกันเพิ่มจากสวัสดิการบริษัท ที่ทำงาน แต่ที่น่าสังเกต คือ กลุ่มอายุ 51-60 ปี ส่วนใหญ่ไม่ทำประกันมากถึง ร้อยละ 51.04

5. การออม พบว่า ทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่ออมน้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ แต่ที่น่าสังเกต คือ กลุ่มที่ไม่มีการออมมากที่สุด คือ อายุ 51-60 ปี (ร้อยละ 35.42)

6. พฤติกรรมหรือลักษณะการออม พบว่า ทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่ มีการแบ่งเงินออมนำไปใช้จ่าย แต่ที่น่าสังเกต คือ กลุ่มที่อยากออมแต่ไม่มีเงินเหลือสำหรับออม คือ อายุ 51-60 ปี (ร้อยละ 36.46)

7. พฤติกรรมหรือลักษณะการใช้จ่าย พบว่า ทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่ พิจารณาถึงความจำเป็นก่อนซื้อ แต่ที่น่าสังเกต คือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมอยากได้อะไรก็ซื้อมากที่สุด คือ อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 12.50)

8. จำนวนแหล่งเงินกู้ พบว่า ทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่กู้ยืมเพียง 1 แหล่ง แต่ที่น่าสังเกต คือ กลุ่มที่ไม่มีการกู้ยืมมากที่สุด คือ อายุ 21-30 ปี (ร้อยละ 28.13)

9. ประเภทหนี้สินที่มีมากที่สุด พบว่า ทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่มีหนี้สินระยะยาวมากที่สุด ที่น่าสังเกต คือ กลุ่มที่ไม่มีการกู้ยืมมากที่สุด คือ อายุ 21-30 ปี (ร้อยละ 28.13)

10. ภาระหนี้สินที่ชำระแต่ละเดือน พบว่า ทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่ ชำระหนี้สินมากกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ แต่ที่น่าสังเกต คือ กลุ่มที่ไม่มีการชำระหนี้สินมากที่สุด คือ อายุ 21-30 ปี (ร้อยละ 28.13)

11. การรู้เป้าหมายจำนวนเงินสำหรับวัยเกษียณ พบว่า ทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่ยังไม่มีรู้จำนวนเงินที่แน่ชัด แต่ที่น่าสังเกต คือ กลุ่มที่รู้เป้าหมาย

แน่นซัดและสามารถบริหารเงินตามเป้าหมายมากที่สุด คือ อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 33.33)

12. การเริ่มเก็บเงินสำหรับวัยเกษียณ พบว่า ทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่ ยังไม่ได้เริ่มเก็บเงิน แต่ที่น่าสังเกต คือ กลุ่มที่ทำการเริ่มเก็บเงินได้มากกว่า 5 ปี มากที่สุด คือ อายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 36.46)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทักษะทางการเงิน

3.1 การประเมินทักษะทางการเงินในภาพรวม

การประเมินทักษะทางการเงิน ผู้วิจัยทำการนำเสนอในลักษณะ คะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มอายุพร้อมทั้งมีการแปลผล ดังนี้

ตารางที่ 6

ผลการประเมินระดับทักษะทางการเงิน

กลุ่มอายุ	คะแนนทักษะ ทางการเงินเฉลี่ย	ระดับ ทักษะทางการเงิน
21-30 ปี	10.80	สูง
31-40 ปี	10.78	สูง
41-50 ปี	9.60	สูง
51-60 ปี	8.11	ปานกลาง

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มอายุ 21-30 ปี 31-40 ปี และ 41-50 ปี มี ทักษะทางการเงินในระดับสูง แต่สำหรับกลุ่มอายุ 51-60 ปี ในระดับปานกลาง โดยเมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มอายุ 21-30 ปี (10.80 คะแนน) กลุ่มอายุ 31-40 ปี (10.78 คะแนน) กลุ่มอายุ 41-50 ปี (9.60 คะแนน) และกลุ่มอายุ 51-60 ปี (8.11 คะแนน)

3.2 การประเมินทักษะทางการเงินรายองค์ประกอบ

ผู้วิจัยได้นำเสนอคะแนนเฉลี่ยรายองค์ประกอบทักษะทางการเงิน 3 ด้าน คือ ด้านดอกเบี้ย ด้านเงินเฟ้อ และด้านกระจายความเสี่ยง เพื่อใช้ เปรียบเทียบผลการวิจัยระหว่างกลุ่มอายุ ดังนี้

ตารางที่ 7

ผลการประเมินองค์ประกอบทักษะทางการเงิน

กลุ่มอายุ	ด้านดอกเบี้ย		ด้านเงินเพื่อ		ด้านกระจายความเสี่ยง	
	คะแนนเฉลี่ย	ผลประเมิน	คะแนนเฉลี่ย	ผลประเมิน	คะแนนเฉลี่ย	ผลประเมิน
21-30 ปี	3.68	สูง	3.01	สูง	3.51	สูง
31-40 ปี	3.66	สูง	3.39	สูง	3.74	สูง
41-50 ปี	3.32	ปานกลาง	2.89	สูง	3.40	สูง
51-60 ปี	2.70	ปานกลาง	2.56	ปานกลาง	2.85	ปานกลาง

1. ระดับความรู้ด้านดอกเบี้ยของกลุ่มอายุ 21-30 ปี และ 31-40 ปี อยู่ในระดับสูง แต่สำหรับกลุ่มอายุ 41-50 ปี และ 51-60 ปี อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อทำการเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มอายุ 21-30 ปี (3.68 คะแนน) กลุ่มอายุ 31-40 ปี (3.66 คะแนน) กลุ่มอายุ 41-50 ปี (3.32 คะแนน) และกลุ่มอายุ 51-60 ปี (2.70 คะแนน)

2. ระดับความรู้ด้านเงินเพื่อของกลุ่มอายุ 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี อยู่ในระดับสูง แต่สำหรับกลุ่มอายุ 51-60 ปี อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อทำการเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มอายุ 31-40 ปี (3.39 คะแนน) กลุ่มอายุ 21-30 ปี (3.01 คะแนน) กลุ่มอายุ 41-50 ปี (2.89 คะแนน) และกลุ่มอายุ 51-60 ปี (2.56 คะแนน)

3. ระดับความรู้ด้านกระจายความเสี่ยงของกลุ่มอายุ 21-30 ปี 31-40 ปี และ 41-50 ปี อยู่ในระดับสูง แต่กลุ่มอายุ 51-60 ปี อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อทำการเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มอายุ 31-40 ปี (3.74 คะแนน) กลุ่มอายุ 21-30 ปี (3.51 คะแนน) กลุ่มอายุ 41-50 ปี (3.40 คะแนน) และกลุ่มอายุ 51-60 ปี (2.85 คะแนน)

4. ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบปัญหา Multicollinearity ของข้อมูลก่อนดำเนินการวิเคราะห์เส้นทางโดยพิจารณาจากค่า VIF และ Tolerance ทั้งนี้ ผลการตรวจสอบปัญหาดังกล่าว พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวของงานวิจัยนี้มีค่า VIF น้อยกว่า 10 และมีค่า Tolerance มากกว่า 0.5 ทำให้สามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน (Vanichbuncha, 2019)

4.1 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบ

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ห้วงค์ประกอบแยกตามสมมติฐานการวิจัยตามกรอบแนวคิด ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีผล ดังนี้

สมมติฐานที่ 1: ลักษณะบุคคลมีผลกระทบต่อสุขภาพทางการเงิน

ตารางที่ 8

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

	Factors	B	Estimate	S.E.	C.R.	P
	เพศ	-0.023	-0.005	0.005	-1.006	0.315
	อายุ	-0.089*	-0.008	0.004	-2.310	0.021
สุขภาพ	สถานภาพ	0.081*	0.010	0.004	2.282	0.022
ทาง	ระดับการศึกษา	0.080**	0.006	0.004	1.758	0.079
การเงิน	อาชีพ	-0.382*	-0.026	0.009	-2.971	0.003
	จำนวนรายได้	0.134*	0.011	0.005	2.479	0.013
	จำนวนค่าใช้จ่าย	0.079*	0.006	0.003	2.000	0.046

หมายเหตุ: * คือ นัยสำคัญที่ระดับ 0.05, ** คือ นัยสำคัญที่ระดับ 0.10

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ลักษณะบุคคลที่มีผลกระทบด้านบวกต่อสุขภาพทางการเงิน คือ จำนวนรายได้ (0.134) สถานภาพ (0.081) ระดับการศึกษา (0.080) และจำนวนค่าใช้จ่าย (0.079) สำหรับลักษณะบุคคลที่มีผลกระทบด้านลบต่อสุขภาพทางการเงิน คือ อาชีพ (-0.382) และอายุ (-0.089)

สมมติฐานที่ 2: ลักษณะบุคคลมีผลกระทบต่อทักษะทางการเงิน

ตารางที่ 9

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

	Factors	B	Estimate	S.E.	C.R.	P
ทักษะทางการเงิน	เพศ	-0.052	-0.115	0.108	-1.058	0.290
	อายุ	-0.158*	-0.154	0.056	-2.777	0.005
	สถานภาพ	0.008	0.010	0.067	0.153	0.879
	ระดับการศึกษา	0.348*	0.283	0.066	4.297	0.000
	อาชีพ	-0.113	-0.080	0.054	-1.492	0.136
	จำนวนรายได้	0.054	0.048	0.065	0.743	0.457
	จำนวนค่าใช้จ่าย	0.119**	0.095	0.054	1.770	0.077

หมายเหตุ: * คือ นัยสำคัญที่ระดับ 0.05, ** คือ นัยสำคัญที่ระดับ 0.10

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ลักษณะบุคคลที่มีผลกระทบด้านบวกต่อทักษะทางการเงิน คือ ระดับการศึกษา (0.348) และจำนวนค่าใช้จ่าย (0.119) ในส่วนของลักษณะบุคคลที่มีผลกระทบด้านลบต่อทักษะทางการเงิน คือ อายุ (-0.158)

สมมติฐานที่ 3: ทักษะทางการเงินมีผลกระทบต่อสุขภาพทางการเงิน

ตารางที่ 10

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3

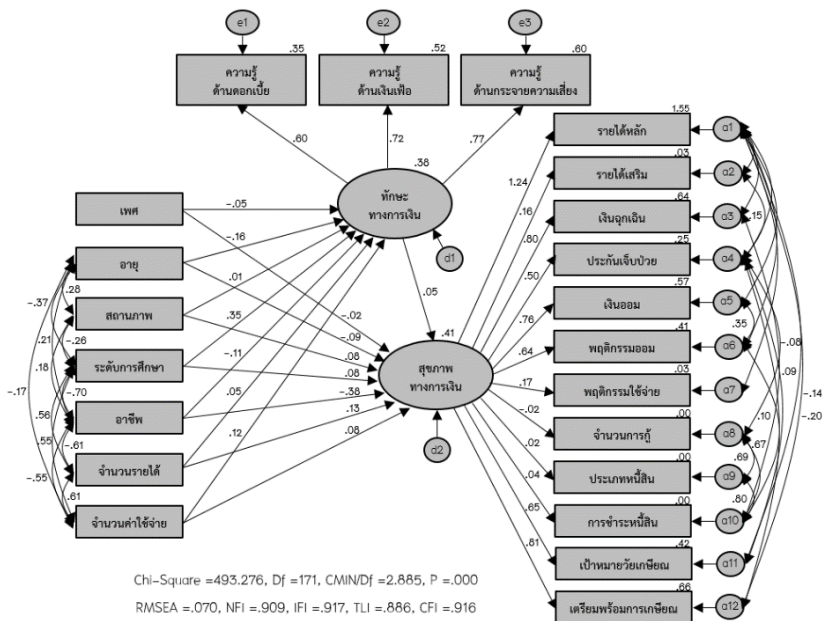
	Factors	B	Estimate	S.E.	C.R.	P
สุขภาพทางการเงิน	ด้านดอกเบี้ย	0.048**	0.156	0.201	1.776	0.099
	ด้านเงินเพื่อ	0.217*	0.763	0.208	3.667	0.000
	ด้านกระจายความเสี่ยง	0.156*	0.626	0.224	2.796	0.005

หมายเหตุ: * คือ นัยสำคัญที่ระดับ 0.05, ** คือ นัยสำคัญที่ระดับ 0.10

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ด้านเงินเฟ้อ (0.217) ความรู้ด้านกระจายความเสี่ยง (0.156) และความรู้ด้านดอกเบี้ย (0.048) มีผลกระทบด้านบวกต่อสุขภาพทางการเงิน

4.2 การวิเคราะห์อิทธิพล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลก่อนการวิเคราะห์อิทธิพลด้วยค่าดัชนี Chi-square/Df, P-value, RMSEA, NFI, IFI, TLI และ CFI โดยพบว่า ก่อนปรับโมเดลทุกค่าดัชนีมีค่าไม่ผ่านเกณฑ์ แสดงว่า โมเดลไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ปรับโมเดลเพื่อให้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติวิเคราะห์ ซึ่งหลังการปรับโมเดลดัชนีที่ผ่านเกณฑ์ คือ Chi-square/Df มีค่าเท่ากับ 2.885 NFI มีค่าเท่ากับ 0.909 IFI มีค่าเท่ากับ 0.917 และ CFI มีค่าเท่ากับ 0.916

ภาพที่ 3 โมเดลเชิงสาเหตุของสุขภาพทางการเงิน

หลังจากที่โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วผู้วิจัยจึงเริ่มทำการวิเคราะห์อิทธิพล โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 11

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ

ตัวแปร	สุขภาพทางการเงิน		
	TE	DE	IE
ลักษณะบุคคล	0.073	0.057	0.016
ทักษะทางการเงิน	0.055	0.055	-
$R^2 = 0.405$			

หมายเหตุ: TE คือ อิทธิพลรวม (Total Effect), DE คือ อิทธิพลทางตรง (Direct Effect), IE คือ อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ พบว่า ลักษณะบุคคลซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนรายได้ และจำนวนค่าใช้จ่าย มีอิทธิพลรวมต่อสุขภาพทางการเงิน 0.073 (อิทธิพลทางตรง 0.057 อิทธิพลทางอ้อม 0.016) สำหรับทักษะทางการเงินซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ด้านดอกเบี้ย ความรู้ด้านเงินเฟ้อ และความรู้ด้านกระจายความเสี่ยง มีอิทธิพลรวมต่อสุขภาพทางการเงิน 0.055 (อิทธิพลทางตรง 0.055 แต่ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม) โดยปัจจัยด้านลักษณะบุคคลและด้านทักษะทางการเงินสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพทางการเงินได้ร้อยละ 40.5

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านการประเมินสุขภาพทางการเงินและทักษะทางการเงิน

ในภาพรวมทุกกลุ่มอายุมีสุขภาพทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มอายุ 21-30 ปี มีคะแนนสุขภาพทางการเงินเฉลี่ยสูงที่สุด (18.97 คะแนน) รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 31-40 ปี (18.61 คะแนน) 41-50 ปี (17.33 คะแนน) และ 51-60 ปี (16.52 คะแนน) นอกจากนี้ กลุ่มอายุ 21-30 ปี มีคะแนนทักษะ

ทางการเงินเฉลี่ยสูงสุด (10.80 คะแนน) รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 31-40 ปี (10.78 คะแนน) 41-50 ปี (9.60 คะแนน) และ 51-60 ปี (8.11 คะแนน)

2. ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อสุขภาพทางการเงิน

ปัจจัยด้านลักษณะบุคคลที่พบว่ามามีอิทธิพลต่อสุขภาพทางการเงินมากที่สุด คือ อาชีพ (-0.382) รองลงมา คือ จำนวนรายได้ (0.134) อายุ (-0.089) สถานภาพ (0.081) ระดับการศึกษา (0.080) และจำนวนค่าใช้จ่าย (0.079) สำหรับปัจจัยด้านทักษะทางการเงินที่พบว่ามามีอิทธิพลต่อสุขภาพทางการเงินมากที่สุด คือ ความรู้ด้านเงินเฟ้อ (0.217) รองลงมา คือ ความรู้ด้านการกระจายความเสี่ยง (0.156) และความรู้ด้านดอกเบี้ย (0.048)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับสุขภาพทางการเงินและทักษะทางการเงิน พบว่า กลุ่มอายุ 21-30 ปี มีสุขภาพทางการเงินและทักษะทางการเงินในระดับสูงกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งเนื่องจากช่วงอายุดังกล่าวเป็นวัยเริ่มทำงานและเก็บเงินเพื่อสร้างอนาคตทำให้มีพฤติกรรมทางการเงินที่รัดกุมและรอบคอบ โดยผลการวิจัยได้สอดคล้องกับ Hastings and Mitchell (2020) ที่พบว่า วัยหนุ่มสาวเป็นวัยที่มีระดับทักษะทางการเงินสูงกว่าวัยอื่น นอกจากนี้ การศึกษาครั้งนี้ยังพบอีกว่า กลุ่มอายุ 51-60 ปี มีสุขภาพทางการเงินและทักษะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำที่สุด ซึ่งเนื่องจากกลุ่มอายุดังกล่าวเป็นวัยที่ผ่านการใช้ชีวิตมาพอสมควรและมีการก่อหนี้ในอดีตโดยทำให้มีภาระในการชำระจนถึงปัจจุบัน จึงส่งผลให้สุขภาพทางการเงินมีระดับต่ำและไม่มีเงินเพียงพอสำหรับวัยเกษียณที่กำลังมาถึง อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับ Worthington (2006) ที่พบว่า ผู้ที่มีอายุ 50-60 ปี มีระดับทักษะทางการเงินที่สูงกว่ากลุ่มอื่น โดยผลการวิจัยที่แตกต่างอาจเนื่องมาจากบริบททางสังคมและพื้นที่วิจัยที่แตกต่างกัน

2. ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุต่อสุขภาพทางการเงิน พบว่า (1) ปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนรายได้ และจำนวนค่าใช้จ่าย มีอิทธิพลต่อสุขภาพทางการเงิน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวแสดงถึงความสามารถการบริหารเงินในด้านการใช้จ่าย การออม/เก็บ

สำรวจ การชำระหนี้ ซึ่งบ่งบอกถึงพฤติกรรมทางการเงินของบุคคล โดยผลการวิจัยมีความคล้ายคลึงกับผลการวิจัยทักษะทางการเงินของ Hastings and Mitchell (2020) ที่พบว่า ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์ต่อทักษะทางการเงิน และ Auepiyachut (2017) พบว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่กำหนดระดับความรู้ทางการเงิน รวมถึง Worthington (2006) พบว่า การศึกษามีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน โดยผู้ที่มีการศึกษาลดลงจะมีทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอื่น อีกทั้ง Supakitvanitchkul and Phasunon (2016) พบว่า สถานภาพและรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์ต่อการบริหารเงิน และ Agarwalla et al. (2015) ก็พบว่า รายได้ของครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางการเงิน รวมถึง Clercq and Venter (2009) พบว่า อายุและรายได้มีผลกระทบต่อดระดับทักษะทางการเงิน (2) ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านทักษะทางการเงินซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ด้านดอกเบี้ย ด้านเงินเฟ้อ และด้านการกระจายความเสี่ยง มีอิทธิพลต่อสุขภาพทางการเงิน ทั้งนี้ เนื่องจากการมีทักษะทางการเงินที่ดีจะช่วยให้มีสุขภาพทางการเงินที่ดีตามไปด้วย และช่วยในการบริหารจัดการความเสี่ยงทางการเงินในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ซึ่งหากบุคคลไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเงินก็จะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเงินตามมา โดยผลการวิจัยนี้ได้มีความคล้ายคลึงกับผลการวิจัยทักษะทางการเงินของ Lusardi and Mitchell (2011) ที่พบว่า ทักษะทางการเงินยังมีอิทธิพลต่อการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ และพฤติกรรมออมสำหรับวัยเกษียณ (Beckmann, 2013)

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ทักษะทางการเงินเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพทางการเงิน ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงควรเข้าไปให้ความรู้ด้านดอกเบี้ย เงินเฟ้อ และการกระจายความเสี่ยง เพื่อให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานทางการเงินและช่วยให้ไม่ตกเป็นเหยื่อของผู้แสวงหาผลประโยชน์ด้านการเงินโดยผิดกฎหมาย อีกทั้งการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

วิธีควบคุมค่าใช้จ่าย และการให้ความช่วยเหลือด้านการสร้างอาชีพเสริมหรือ รายได้เสริม

2. สำหรับการวิจัยครั้งถัดไปควรเพิ่มการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก การนำปัจจัยอื่นมาวิเคราะห์เพิ่มเติม และเพิ่มพื้นที่ในการศึกษา เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมในภาพใหญ่มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Agarwalla, K. S., Barua, K. S., Jacob, J., & Varma, R. J. (2015). Financial literacy among working young in urban India. *World Development*, 67(1), 101-109.
- Agnew, R. J., Bateman, H., & Thorp, S. (2013). Financial literacy and retirement planning in Australia. *Numeracy*, 6(2), 1-25.
- Auepiyachut, W. (2017). Financial Literacy: Determinants and its Implications for Saving Behavior. *Humanities and Social Sciences Burapha University*, 25(47), 67-93.
- Bank of Thailand. (2015). *Financial Literacy Measurement and Saving for Retirement*. Retrieved December 25, 2019, from <https://www.bot.or.th>
- Beckmann, E. (2013). Financial literacy and household savings in Romania. *Numeracy*, 6(2), 1-22.
- Behrman, R. J., Mitchell, S. O., Soo, K. C., & Bravo, D. (2012). How financial literacy affects household wealth accumulation. *American Economic Review*, 102(3), 300-304.
- Clercq, D. B., & Venter, J. (2009). Factors influencing a prospective chartered accountant's level of financial literacy: an exploratory study. *Meditari Accountancy Research*, 17(2), 47-60.

- Halilovic, S., Zaimovic, A., Berilo, A. A., & Zaimovic, T. (2019). Financial literacy assessment in Bosnia and Herzegovina. *Procedia Computer Science*, 158(1), 863-843.
- Hastings, S. J., & Mitchell, S. O. (2020). How financial literacy and impatience shape retirement wealth and investment behaviors. *Journal of Pension Economics and Finance*, 19(1), 1-20.
- Huston, J. S. (2010). Measuring financial literacy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296-316.
- Inlakorn, S. (2016). *Personal Finance* (5th Ed.). Bangkok: Kasetsart University Press.
- Kapoor, J., Dlabay, L., & Hughes, J. R. (2013). *Focus on Personal Finance: An Active Approach to Help You Develop Successful Financial Skill* (4th Ed.). New York: Mc Graw-Hill.
- Kenan Foundation Asia. (2015). *Improvement for better Finance in Thailand*. Retrieved December 22, 2019, from <https://thaipublica.org>
- Koenen, B. T., Lusardi, A., Alessie, R., & Rooij, V. M. (2017). How financially literate are women? An overview and new insights. *The Journal of Consumer Affairs*, 51(2), 255-283.
- Konkaew, W. (2014). *The Health Behavior of Elderly of Klongtumru Sub-district, Amphoe Mueang Chon Buri*. Retrieved December 28, 2019, from <http://www2.gspa.buu.ac.th>
- Krejcie, V. R., & Morgan, W. D. (1970). Determining Sample Size for Research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

- Lusardi, A., & Mitchell, S. O. (2011). *Financial literacy and planning: implications for retirement wellbeing*. Retrieved December 28, 2019, from <https://www.nber.org>
- Mihalcova, B., Csikosova, A., & Janoskova, M. (2014). Financial literacy – the urgent need today. *Procedai – Social and Behavioral Sciences*, 109(1), 317-321.
- Nampud, S., Chareanjittrakram, A., & Wiwatthana, S. (2014). *Strategic Personal Finance Management* (6th Ed.). Bangkok: Thammasat University Press.
- National Statistical Office of Thailand. (2019a, 2019b, 2019c). *Statistics of household income and expenditure and their distribution*. Retrieved December 20, 2019, from <http://statbbi.nso.go.th>
- Posttoday. (2020). *Financial health*. Retrieved October 1, 2020, from <https://www.posttoday.com>
- Saranjit, T. (2015). Problem of Poverty in Thailand. *EAU Heritage Journal Social Science and Humanity*, 5(2), 12-21.
- Sektrakul, K. (2010). *Personal Financial Planning*. Retrieved December 2, 2019, from <https://member.set.or.th>
- Supakitvanitchkul, A., & Phasunon, P. (2016). A Comparison of Savings Behavior and Financial Management before the Retirement: Case Study of the Staffs in Silpakorn University, Sanamchan Campus, Nakhon Pathom. *Veridian E-Journal Silpakorn University Humanities, Social Sciences, and Arts*, 9(2), 375-389.
- The Stock Exchange of Thailand. (2011). *Comprehensive Financial Planning* (2nd Ed.). Bangkok: Boonsiri Printing Co., Ltd.

- The Stock Exchange of Thailand. (2019). *Financial Health Check*. Retrieved December 30, 2019, from <https://www.set.or.th>
- Vanichbuncha, K. (2019). *Structural Equation Modeling Analysis with AMOS* (3rd Ed.). Bangkok: Threelada Limited Partnership.
- Wongjan, R. (2015). *Personal Financial Management* (3rd Ed.). Bangkok: Boonsiri Printing Co., Ltd.
- Worthington, C. A. (2006). Predicting financial literacy in Australia. *Financial Services Review*, 15(1), 59-79.